

νήσου αναγράφουσι μετ' ἐπιμελείας τὰς πολλὰς περιστάσεις, καθ' ἃς αἱ γνώσεις αὐτοῦ, τὸ πρακτικὸν αὐτοῦ πνεῦμα, ἡ ἐμπειρία του καὶ τοῦ χαρακτηῖρος του τὸ ἀκέραιον ἐξετιμήθησαν ὑπὸ τῶν Ἑγγλων Διοικητῶν. Κατὰ τὸν Κριμαϊκὸν πόλεμον ὁ ἀρμόδιος ὑπουργὸς τῆς Ἀγγλίας διὰ βαρυσμηάντου ἐπιστολῆς καὶ πολλῶν ἐγκωμίων παρεκάλεσεν αὐτὸν νὰ ἀναλάβῃ τὴν γενικὴν καὶ ἀπόλυτον ἐξέλεγχιν τῶν διὰ τὸν στρατὸν τῆς Ἀνατολῆς τροφοδοσιῶν, ἀλλὰ τὴν ἐξόχως τιμητικὴν ταύτην θέσιν καὶ διὰ τὸ δύσκολον τῶν περιστάσεων καὶ διὰ τὴν ἔκτοτε ἤδη προοβηκυῖαν ἡλικίαν του δὲν ἔκρινεν εὐλογον νὰ ἀποδεχθῇ.

Ὅτε τῷ 1836 εἶχε σταλῆ ἐξ Ἀγγλίας εἰς Μελίτην Βασιλικὴ Ἐπιτροπὴ ἵνα ἐξετάσῃ τὰ πράγματα τῆς ἐγγυρίου διοικήσεως καὶ ἀποφανθῇ περὶ τῶν ληπτέων μέτρων, παρὰ τοῦ Παππάφη ἐζήτησαν συμβουλὰς καὶ πληροφορίας οἱ ἀπαρτίζοντες αὐτὴν ἐπίσημοι ἄνδρες, ἐκεῖνος δὲ ἐν ταῖς δημοσίαις αὐτῆς συνεδριάσεσιν ἠγόρευσεν ὑπὲρ τῶν συμφερόντων τῆς θετῆς αὐτοῦ πατρίδος, οὐδὲ ἐλησμονήθη ὑπὸ τῶν ἐξόχων Ἑγγλων τῶν κατὰ τὴν περίστασιν ἐκείνην ἀναμιχθέντων εἰς τὰ πράγματα τῆς Μελίτης ἢ μεγάλη ἀξία καὶ βαρύτης τοῦ Θεσσαλονικέως· ὁ ἐπιφανὴς μάστα οικονομολόγος Γεώργιος Lewis διετήρει καὶ ἐμπιστευτικὴν πρὸς αὐτὸν ἀλληλογραφίαν. Ἡ ἀρετὴ δὲ ἢ κατ' ἐξοχὴν κοσμοῦσα αὐτὸν ἦτο ἡ μετριοφροσύνη· πλεον ἢ ἀπαξ ἢ δις ἐξαπέστειλε μετὰ θαυμαστῆς ἐλευθεριότητος χιλιάδας δραχμῶν εἰς τὰ φιλανθρωπικὰ καταστήματα τῆς Θεσσαλονικῆς ἢ τῶν Ἀθηνῶν ἢ διέθεσεν ὑπὲρ σκοπῶν φιλανθρωπικῶν ἐν Μελίτῃ καὶ πάντοτε ἀνωνύμως.

Ἡ διαθήκη αὐτοῦ, ἐν ἣ διαβλέπει τις ὡς ἐν κατόπτρῳ τὴν τάξιν καὶ ἀκρίβειαν, ἦτις πάντοτε ἐπεκράτησεν ἐν ταῖς ἐργασίαις του, ἐξετυπώθη κατ' ἐντολὴν αὐτοῦ ἐν Μελίτῃ, εἶναι δὲ Ἰταλιστὶ συντεταγμένη. Κληρονόμον αὐτοῦ καθολικὸν καθιστᾷ τὴν ἑλληνικὴν κοινότητα τῆς Θεσσαλονικῆς πρὸς τὸν σκοπὸν καὶ μὲ τὴν ὑποχρέωσιν νὰ ἰδρῦσῃ ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ μέγα Ὀρφανοτροφεῖον, εἰς ὃ θέλουσιν εἰσάγεσθαι ὄρφανὰ ἄρρενα ἑλληνικῆς μὲν ἐθνικότητος καὶ ἀνήκοντα εἰς τὴν ὀρθόδοξον ἑλληνικὴν ἐκκλησίαν, γεννηθέντα δὲ ὅποι δῆποτε, ἀλλὰ προτιμωμένων τῶν ἐν Θεσσαλονικῇ γεννηθέντων. Ἡ ἀνατροφή, ἣτις θὰ δίδεται εἰς αὐτὰ ἐν τῷ ῥηθέντι καταστήματι θὰ εἶναι τοιαύτη, ὥστε νὰ δύνανται τὰ ὄρφανὰ ἐπιστρέφοντα εἰς τὴν κοινωσίαν νὰ ἔχωσι τὰ πρὸς τὸ ζῆν δι' ἐντίμου ἐργασίας. Ἐκτὸς δὲ τούτου τοῦ μεγάλου κληροδοτήματος καταλείπει ἔτι καὶ διὰ τὰ σχολεῖα καὶ τὰ ὑπάρχοντα φιλανθρωπικὰ καταστήματα τῆς Θεσσαλονικῆς ἐτήσιον εἰσόδημα δωδεκάκις χιλίων φράγκων. Ποσὰ τινα ἄλλα κληροδοτοῦνται ἔπειτα εἰς τὴν σύζυγον αὐτοῦ καὶ

τοὺς ἄλλους συγγενεῖς· καὶ πλὴν αὐτῶν δέκα χιλιάδες λιρῶν ἄγγλικῶν εἰς τὸ ἐν Ἀθήναις Ὀρφανοτροφεῖον Χατζῆ Κώστα.

Τοιοῦτος συντομώτατα ὁ βίος καὶ αἱ ἀγαθοεργίαι τοῦ εὐεργέτου τῆς Θεσσαλονικῆς Ἰωάννου Παππάφη. Εἶναι δ' ἴσως ἀνάγκη νὰ προστεθῇ ἐν τέλει τοῦ μικροῦ τούτου βιογραφήματος ὅτι τὴν ἔμφυτον τοῦ ἀνδρὸς φιλανθρωπίαν καὶ πρὸς τὰ πάτρια στοργὴν ὑπεξέκαυσαν καὶ αἱ ὑποδείξεις ὑπὲρ τοῦ ἐν Ἀθήναις μὲν Ὀρφανοτροφείου τοῦ ἐξ ἀδελφῆς ἀνεψιοῦ του μακαρίτου Δ. Ἐμμανουήλ, ὅστις ἐξοχον εἶχε πάντοτε τὴν ἀγάπην πρὸς ἐκεῖνον τὸ κατὰστημα, ὑπὲρ τῆς Θεσσαλονικῆς δὲ τοῦ ἐτέρου του ἀνεψιοῦ, τοῦ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ διατρίβοντος δημονοῦς κ. Ἀντ. Κανέλη, ὅστις συνεπιλαμβανόμενος καὶ ἄλλων σεβαστῶν προσώπων, ἐφρόντισε νὰ μὴ τυχὸν λησμονηθῇ ἡ ἰδιαιτέρα πατρίς.

Σ.

Ἡ κατωτέρω ἐπιστολὴ ἐνὸς τῶν ἀδελφῶν τοῦ Καποδιστρίου ἀποσταλεῖσα ἐκ Κερκύρας καθ' ὃν χρόνον πολλὰ ἀνέμενον οἱ Ἕλληνας ἐκ τῆς συνόδου, ἣτις ἔμελλε νὰ συνέλθῃ εἰς Βερώνην, ἐλήφθη ἐκ συλλογῆς ἱστορικῶν ἐγγράφων, δωρηθείσης τῷ ἀρχιεπί τῆς Ἱστορικῆς καὶ ἐθνολογικῆς Ἐταιρίας τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ τοῦ ἐν Σμύρνῃ φιλογενοῦς ἱατροῦ κ. Μ. Π. Κοσσονῆ. Τὴν δημοσίευσιν τῆς ἐπιστολῆς ταύτης ἐχρίναμεν ἐνδιαφέρονσαν ὑπὸ πολλὰς ἐσφύσεις. Αἱ μὲν ἐλπίδες τοῦ ἐπιστέλλοντος περὶ ἀποφάσεων τῆς ἐν Βερώνη συνόδου εὐῶν τοῖς ἀγωνιζομένοις Ἕλλησιν οἰκτρῶς διεψεύσθησαν, ἔνεκα τῆς μισελευθερίας τῶν συνελθόντων βασιλέων καὶ τῆς δυσπιστίας αὐτῶν περὶ τοῦ σκοποῦ τῆς ἐπαναστάσεως. Ἄλλ' αἱ παρακελεύσεις αὐτοῦ πρὸς τοὺς μαχομένους, αἱ παρατηρήσεις ὅτι μόνον διὰ γενναίων ἔργων θὰ ἐκλύσῃσι τὰς συμπαθείας καὶ τὴν φρωγὴν τῆς Εὐρώπης ἐνέχουσιν ἀληθείας, πιστωθείσας μὲν μετ' ὀλίγον ὑπὸ τῶν πραγμάτων, διετηρούσας δὲ καὶ κατὰ τοὺς σημερινούς χρόνους ἀμείωτον τὸ κύρος αὐτῶν.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΟΥ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΟΥ

πρὸς τοὺς ἀγωνιζομένους Ἕλληνας

Φίλοι ὁμογενεῖς,

Ἀπὸ τὴν ἐσώκλειστον ἐπιστολὴν τοῦ φιλογενοῦς συμπολίτου μας, τοῦ λειτουργοῦ τοῦ αυτοκράτορος Ἀλεξάνδρου, 1) θέλετε λαβῆ ὄχι μόνον καλοῦς οἰωνούς, ἀλλὰ καὶ πεποιθήσιν τῶν ἀγαθῶν τῶν νῦν ὑπὲρ ἡμῶν πραγματευομένων. Σήμερον ἴσως ἡ πρώτη Τρυγητίου (Σεπτεμβρίου) κατὰ τὸ νέον, ἀνοίγεται ἢ ἐν Βερώνη τῶν βασιλέων συνέλευσις, ἢ ὑποία μέλλει ν' ἀποφασίσῃ περὶ τοῦ ταιλαιπύρου ἡμῶν ἔθνους. Ὁ Κύριος οἶδεν ἕως πότε θέλει διαχρονίσῃ ἢ ὑπὲρ ἡμῶν πραγματεία των. Αὕτη ὁμως ἡ κρισιμωτέρα ὥρα, ἐξ ἧς τὸ πᾶν ἐξαρτᾶται, καὶ εἰς τὴν ὁποίαν εἶναι ἀναγκαῖα πᾶσα ἡ ἀρετὴ σας καὶ ἐνέργεια καὶ ὁμόνοια· ἂν βασταχθῆτε, εἶναι σχεδὸν ἀνατίρητον, ὅτι ἡ χριστιανικὴ Εὐρώπη θέλει ἀναγνωρίσῃ εἰς τὴν εἰρημένην ἱεράν συνέλευσιν ὅλων τῶν ἐλευθέρων μερῶν τῆς Ἑλλάδος καὶ θέλει

1) Τοῦ Ἰωάννου Καποδιστρίου.

δημοφώνως ἀποφασίσῃ τὰ μέτρα ἵνα ἀσφαλίσῃ τὴν ἰδικήν μας ὑπαρξίν καὶ εὐδαιμονίαν. Τὰ ἐμπορικὰ ἔθνη τῆς Εὐρώπης, καὶ μάλιστα ἡ Ἀγγλία, ὄντα εἰς διάθεσιν καὶ εἰς χρεῖαν νὰ ἀναγνωρίσωσι τὴν ἀνεξαρτησίαν τῶν τῆς Ἀμερικῆς ἐπαναστατημένων λαῶν, θέλει σύρωσιν εἰς τοῦτο τὴν ψῆφον ὄλων τῶν ἄλλων Εὐρωπαϊκῶν δυνάμεων, καὶ ἐπομένως, διὰ τὴν ταυτότητα τοῦ λόγου, πρέπει νὰ κλίνωσι καὶ εἰς τὴν ἀναγνώρισιν τῆς πολιτικῆς μας ἀποκαταστάσεως· ἄλλ' ἔάν κατὰ δυστυχίαν λησμονήσαντες τὰ ἱερά μας χρέη πρὸς ὑμᾶς αὐτούς, πρὸς πατρίδα, καὶ πρὸς θρησκείαν καὶ πρὸς τοὺς μεταγενεστέρους μας, ἀφίστητε ἢ διὰ ἀμέλειαν, ἢ δι' ἀνανδρίαν, ἢ διὰ νέα καὶ παλαιὰ μας πῆθη καὶ προχωρήσῃ ὁ τύραννος, καὶ αὖθις νὰ κατακτήσῃ τοὺς τόπους μας, παραιτήσατε τότε τὴν πᾶσαν ἐλπίδα σωτηρίας καὶ ὑπερασπίσεως παρὰ τῶν ἄλλων βασιλείων.

Οἱ καλοθεληταὶ μας, διὰ νὰ ἔχωσι δικαίωμα νὰ προβάλωσι τὴν ἀναγνώρισίν μας, πρέπει νὰ εἶναι εἰς κατάστασιν νὰ εἰποῦν: οἱ Ἕλληες μὲ τὸ αἱμᾶ των ἀποκατεστάθησαν εἰς ἔθνος, ἀπέκτησαν τοὺς πατρικοὺς των τόπους καὶ τοὺς βασιτοῦν μὲ τὰ σπαθία των. Ἡμεῖς λοιπὸν κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον, δι' ὃν ἀναγνωρίζομεν τὴν ἀνεξαρτησίαν τῶν Ἀμερικανῶν, ἡμικοροῦμεν καὶ μᾶς πρέπει νὰ ἀναγνωρίσωμεν καὶ νὰ βοηθήσωμεν τοὺς ὁμοθρήσκους μας καὶ τοὺς συναδελφούς μας Γραικοὺς. Χωρὶς τούτων αἱ μισοῦσαι ἡμᾶς δυνάμεις θέλει ἐναντιωθῶσιν ἰσχυρῶς, λέγουσαι, ὅτι λείπει ἡ ὑπόθεσις καὶ ὁ λόγος τῆς ἀναγνωρίσεως μὲ τὸ νὰ μὴν ἔχη δικαίωμα κἀμμία ξένη δύναμις νὰ παραγγείλῃ πρὸς ἄλλην νὰ ἀφήσῃ ἀπλῶς καὶ ὡς ἔτυχε τὰς ἐπαρχίας της, τὰς ὁποίας ἔτι κυριεῖται μὲ τὰ ὄπλα της. Δὲν εἶναι δύσκολον πρὸς τοῦτους, ὅτι οἱ ἄγαπῶντες τὴν ἔλευσιν τῆς οὐθωμανικοῦ κράτους, νὰ ἀναβάλωσι μὲ κάθε πρόσχημα τὰς τελευταίας ἀποφάσεις τῆς Συνόδου, διὰ νὰ δώσωσιν ἐνταυτῶ καιρὸν πρὸς τοὺς Τούρκους νὰ καθυποτάξωσι πάλιν τοὺς ἑλληνικοὺς τόπους, ἢ διὰ τῆς τῶν ὄπλων ἰσχύος, ἢ διὰ τῆς διαφθορᾶς καὶ ἀσυμφωνίας μας, καὶ οὕτω νὰ λείψῃ ἡ αἰτία καὶ νὰ ματαιωθῇ ὁ σκοπὸς τῆς συνελεύσεως. Ἄλλ' ἔάν ἡμεῖς ἀνδρείως πορευθῶμεν καὶ μὲ κἀνὲν ἐνδοξον κατόρθωμα ἀνδειχθῶμεν τῆς προπατορικῆς ἀρετῆς διάδοχοι, ἐν ᾧ τὸ ἱερόν αὐτὸ συνέδριον ἀνακυλίῃ ἀκόμη τὰς τύχας μας, οὐδεμίαν ἀμφιβολίαν πλέον, ὅτι τῶν ἐναντίων αἱ ἐπιβουλαὶ θέλει ἀμέσως πέσωσιν ὄλαι καὶ ἡ τύχη μας ὡς τάχιστα ἀποφασισθῇ. Ταῦτα οὖν εἰδότες, ἀδελφοὶ ὁμογενεῖς, σᾶς ἐξορκίζομεν ἐν ὀνόματι τῆς πατρίδος καὶ τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Χριστοῦ νὰ κερτερῆτε καὶ ἀνδρίζετε καὶ ὁμογνωμηθε, τὰ κάλλιστα πρόσχοντες (:) καὶ πολεμοῦντες πάσαις δυνάμεσι τὸν ἀδυσώπητον ἐχθρὸν

μας, ἵνα μετ' οὐ πολὺ ἀπολαύσητε βεβαίως τὸ ἄθλον τῶσων θυσιῶν καὶ ἐνδοξῶν ἀγώνων.

Ἐρρωσθε.

(Ἐκ Κερκύρας, 20 Αὐγούστου, τῆ α' Τρυγητίου (Σεπτεμβρίου) 1822.

Εἰς τῶν γνωστῶν φίλων σας.

ΘΕΡΑΠΕΙΑ ΤΗΣ ΛΥΣΣΗΣ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ

Ὁ κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας πολὺς γινόμενος λόγος περὶ λύσσης καὶ θεραπείας αὐτῆς ἀνέμνησέ μοι φάρμακόν τι πολὺ φημιζόμενον πρό τινων ἔτι ἐτῶν καθ' ἅπασαν τὴν Ἑλλάδα ὡς προληπτικὸν τῆς τρομερᾶς ταύτης νόσου. Τὸ φάρμακον τοῦτο, μυστικὸν κρατούμενον ὑπὸ τῶν μοναχῶν τῆς ἐν Σαλαμῖνι μονῆς τῆς Φανερωμένης, πολλοὺς δηχθέντας ὑπὸ λυσσῶντων ἢ ὑπόπτων κυνῶν προσεῖλκυεν εἰς τὴν μονὴν ταύτην, ἔθθα οἱ μοναχοὶ ὑπέβαλλον τοὺς νοσοῦντας εἰς τακτικὴν δι' αὐτοῦ θεραπείαν.

Τῆς περὶ τῆς θεραπείας ταύτης φήμης λαθῶν γινῶσιν καὶ ὁ ἰατρός τοῦ βασιλέως Ὁθωνος μακαρίτης Ραῖζερ καὶ ἐπιθυμῶν νὰ ἐξακριβώσῃ τὸ εἶδος καὶ τὴν σύνθεσιν τοῦ φαρμάκου τούτου, μὲ προσεκάλεσε νὰ συμμεθέξω τῆς ἐπὶ τούτῳ ἐκδρομῆς εἰς Φανερωμένην, ἔθθα οἱ ἅγιοι πατέρες προθύμως παρέτχον ἡμῖν ἀπάσας τὰς ζητηθείσας πληροφορίας περὶ τῆς παρασκευῆς καὶ τῆς χρήσεως αὐτοῦ, τὰς ὁποίας ἐν συντόμῳ ἀναφέρω ἐν τῷ «περὶ τῶν ὠφελίμων φυτῶν τῆς Ἑλλάδος» γερμανιστὶ ἐκδοθέντι τῷ 1862 πονήματί μου.

Ἡ θεραπεία αὕτη τῶν μοναχῶν σύστατο εἰς ἐσωτερικὴν λήψιν τοῦ φαρμάκου τούτου συνισταμένου ἐκ δύο οὐσιῶν, τῆς μὲν φυτικῆς, τῆς δὲ ζωικῆς, κατὰ ἴσα μέρη ἀναμεμιγμένων καὶ εἰς λεπτὴν κόβιν παρασκευαζομένων. Καὶ ἡ μὲν φυτικὴ οὐσία τὴν ὁποίαν μετεχειρίζοντο εἶναι ὁ φλοιὸς τῆς ῥίζης τοῦ ἐν τῇ βοτανικῇ καλουμένου *Marsdenia erecta* (Lin.) φυτοῦ ἐκ τῆς τάξεως τῶν ἀσκληπιοειδῶν, ὅπερ κοινῶς ἐν Ἑλλάδι καλεῖται *Ψόφιος* καὶ φύεται ἀφθόνως εἰς τὰ παραποτάμια μέρη, ἰδίως δὲ παρὰ τὸν Κηφισὸν τῆς Ἀττικῆς καὶ ἐν τῇ ἀπέναντι τῆς Φανερωμένης παραλίᾳ μεταξὺ Ἐλευσίνος καὶ Μεγάρων. Ἡ δὲ ζωικὴ οὐσία εἶναι ἔντομά τινα τῆς τάξεως τῶν κολεοπτέρων καὶ τοῦ ἐν τῇ ἐπιστήμῃ γνωστοῦ γένους ὑπὸ τὸ ὄνομα *Mylabris*, τὰ ὁποῖα συλλέγοντες οἱ μοναχοὶ καὶ περῶντες διὰ μίτου ἐν εἶδει κομβολογίου ἀπεξήραινον εἰς τὸν ἥλιον. Τὰ ἔντομα ταῦτα παραλλάσσοντα εἰς τρία ἢ τέσσαρα εἶδη διάφορα κατὰ τὸ μέγεθος καὶ τὸν χρωματισμόν, συνήθως δὲ χρώματος κιτρίνου ἢ ἐρυθροῦ μετὰ μελκινῶν ταινιῶν ἐπὶ τῶν ἐλύτρων αὐτῶν, ἀναφαίνονται εἰς μεγάλην πληθύν κατὰ